

До питання оцінки ефективності пасажирської транспортної системи приміського сполучення

Криstopчук М.Є., канд. техн. наук

*Національний університет водного господарства та природокористування,
33000 Україна, м. Рівне, вул. Соборна, 11*

Фактори, що визначають попит на послуги громадського пасажирського транспорту, структуру переміщень населення у приміському сполученні й економічні наслідки зміни цієї структури, на сьогоднішній день досліджені недостатньо. Відсутні кількісні оцінки впливу керуючих факторів на результати функціонування пасажирської транспортної системи приміського сполучення (ПТС ПС), що ускладнює ефективне управління в даній галузі. На даний час існує складність оцінки ефективності функціонування ПТС ПС викликана тим, що немає єдності в розумінні та визначенні критерію її ефективності. Дотепер під критерієм ефективності системи розуміються її вартісні показники, однак, для пасажирського громадського транспорту потрібні інші показники співвідношення витрат і результатів, оскільки ефективність його функціонування має чітко виражений соціальний характер і не є однозначною.

При формуванні критерію ефективності ПТС ПС слід мати на увазі, що аналіз статистичних даних стосовно функціонування маршрутної мережі (кількість одиниць рухомого складу і його техніко-експлуатаційні показники, обсяги перевезених пасажирів) не можуть повною мірою відповісти на питання: наскільки оптимальна маршрутна мережа, наскільки транспорт задовольняє потреби населення в перевезеннях, як при наявній транспортній системі оцінити рівень обслуговування населення. Тому, доцільно провести поділ показників у групи, які відображають економічну та соціальну складові ефективності, що в свою чергу дозволить вирішити проблему поєднання

інтересів пасажирів і транспортних підприємств із суспільними, яка виникає через вплив наступних факторів:

- транспортної рухомості населення;
- провізної здатності пасажирського громадського транспорту;
- рівня організації пасажирських перевезень.

Ефективність ПТС ПС відображає рентабельність пасажирських перевезень за умови виконання соціальних нормативів транспортного обслуговування населення. Її відображають економічні показники функціонування: доходи, витрати, прибуток.

Забезпечення соціальної складової ефективності ПТС ПС закладено в обмеженнях, а саме: сумарні реалізовані кореспонденції між населеними пунктами, що включені до ПТС ПС досягають максимального значення при повному охопленні населених пунктів транспортним сполученням. Це можливо при збільшенні сумарної довжини маршрутної мережі.

Дотримання соціальних нормативів транспортного обслуговування населення, встановлених державними органами влади, знижує економічну складову ефективності, що вимагає встановлення оптимальної структури парку для транспортного обслуговування населення. Змінною, яка регулює структуру парку транспортних засобів, доцільно прийняти кількість пасажиромісць в ПТС ПС.

Виходячи з викладених положень можна зробити наступні висновки. Оцінка рівня ефективності функціонування маршрутної мережі ПТС ПС ґрунтується на розрахунку показників роботи маршрутів. Поділ показників на два блоки: техніко-економічні й техніко-експлуатаційні є доцільним, і дозволяє виконати обґрунтування вибору прийнятного варіанта функціонування ПТС ПС на основі порівняльного аналізу результатів моделювання роботи маршрутної мережі за варіантами: забезпечення соціальних нормативів транспортного обслуговування населення і забезпечення обсягів пасажироперевезень.